

יונתן שפיגל

מייצג את עמותת 'תנו לחיות לחיות'
בנושאים משפטיים הנוגעים להגנה
על חיות בר

להקת תנים זהובים בפארק הירקון. תברואה לקויה היא גורם משיכה עיקרי של חיות בר אל אזורים מיושבים | צילום: שמעון זהבי

[תוכן זה הוא חלק מרב-שיח. לחצו כאן לדין המלא](#)

לא קיים מתח בין שמירה אמתית על הסביבה לבין זכויות בעלי החיים

11 באפריל, 2016

גיליון אביב 2016 / כרך 7(1)

ישנו בעל חיים אחד ויחיד שאורח חייו והתנהגותו מסכנים את הסביבה – האדם. הנזקים האקולוגיים שהאדם גורם להם מתבטאים, בין היתר, בערעור האיוון הטבעי של אוכלוסיות חיות הבר. כתוצאה מכך, בעלי חיים מסוימים מתרבים באופן נרחב, ובעלי חיים אחרים נעלמים.

דוגמה בולטת לכך היא תוצאותיה ההרסניות של תעשיית המזון מהחי – רפתות, לולים, דירים, ברכות דגים ומתקנים דומים נוספים שהגה האדם, לשם הפיכת יצורים חיים ומרגישים למזון. לצד האכזריות שהיא מנת חלקם של מיליארדי בעלי החיים שכלואים במקומות הללו, הנזק האקולוגי שגורמת תעשייה זו הוא חסר תקדים [3], ועולה לאין ערוך על כל נזק אחר לסביבה שגורם האדם [2]. נזק אקולוגי זה בא לידי ביטוי גם ביצירת שפע מלאכותי של טרף (תרנגולות, עגלים וכו'), שבעלי חיים מסוימים ניזונים ממנו, וכתוצאה מכך מתרבים באופן נרחב. דוגמה מובהקת לכך בישראל היא התרבותו של התן הזהוב [1].

דוגמה נוספת לאופן שהאדם גורם להתרבות חיות בר מסוימות היא תעשיית הסחר בחיות בר, שלצד אכזריותה כלפי בעלי החיים גורמת גם נזקים אקולוגיים משמעותיים. ישראל, כמו מדינות אחרות, מתירה לייבא לשטחה, בשם חופש העיסוק והקניין, חיות בר רבות (נחשים, ציפורים, מכרסמים ועוד), והן מוצאות את דרכן לחנויות חיות ומשם לציבור הרחב. רבות מהן בורחות או משוחררות לטבע, ושם מתרבות וגורמות לעתים נזקים עצומים. הדררה והמיינה הן שתי דוגמאות בולטות במיוחד לציפורים שהובאו לישראל כחיות מחמד, זלגו לטבע, והתרבו באופן נרחב.

הדבר דומה גם ביחס לבעלי חיים שלא נחשבים חיות בר. בשם חופש הפרט נמנעת המדינה מלחייב באופן גורף סירוס כלבים ועיקור קלבות, ואכיפת האיסור על נטישה והזנחה של כלבים דלה מאוד. החזקה לא אחראית של כלבים מובילה לעתים לזליגתם לשטחי הבר, ונטען שהם אחראים לטריפות של חיות בר.

המכנה המשותף לכל הבעיות האלה ברור – האדם הוא זה שגורם להן. והנה, למרבה האבסורד, במקום להישיר מבט אל מקור הבעיות ולהבין שרק שינוי בהתנהגות האנושית יכול למנוע אותן, יש מי שטוענים שהפתרון לבעיות אלה מחייב פגיעה נוספת בבעלי החיים, בדמות ציד והרג של בעלי חיים שאוכלוסייתם התרבתה בשל מעשי האדם.

וכך, המדינה יורה, מרעילה והורגת רבבות כלבים בריאים מדי שנה, אך נמנעת מלטפל בהתנהגות האנושית שגורמת להתרבותם ולזליגתם לטבע, שרק הולכות וגדלות. המדינה ממשיכה להתיר את הסחר האכזרי בחיות בר, ובזמן נותנת היתרי ציד כדי לצוד את אותן חיות בר שזולגות לטבע. אנשים רבים ממשיכים לצרוך את תוצריה של תעשיית המזון מהחי, שמבוססת על התעללות בלתי נתפסת בבעלי חיים, ובאותו זמן תומכים במתן היתרי ציד במטרה להרוג את חיות הבר, שאותה תעשייה אכזרית אחראית במידה רבה להתרבותן.

אך הציד, לצד אכזריותו הרבה, כמובן לא פותר את הבעיות^[1]. לכל היותר, הוא יוצר מראית עין של פתרון לטווח קצר, וכך ממסך את הפתרון האמיתי היחידי – להימנע מלכתחילה מהפגיעה בבעלי החיים, שיוצרת את חוסר האיזון האקולוגי. המשמעות היא שלא רק שאין מתח בין השמירה על הסביבה לזכויות בעלי החיים, אלא שכיבוד זכויותיהם הבסיסיות ביותר של בעלי החיים והפסקת הפגיעה בהם הם תנאי הכרחי להפסקה ולמניעה של הנזקים האקולוגיים הגדולים ביותר שהאדם גורם להם.

מקורות

1. רייכמן א. 2013. אוכלוסיית התן הזהוב בצפון ישראל: דמוגרפיה, ממשק וניטור – סיכום מחקר וניטור תנים בשנים 2005–2010. רשות הטבע והגנים.
2. Andersen K and Keegan K. 2014. Cowspiracy: The sustainability secret.
3. Food and Agriculture Organization of the United Nations. 2006. Livestock's long shadow – environmental issues and options.